

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXXII/196/2013
Rady Gminy Werbkowice
z dnia 26 marca 2013 r.

**PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI
ŁYSA GÓRA
NA LATA 2013-2020**

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	3
2. Charakterystyka miejscowości.....	6
2.1. Położenie, przynależność administracyjna, powierzchnia, liczba ludności.....	6
2.2. Rys historyczny.....	8
2.2.1. Historia miejscowości Łysa Góra.....	8
2.2.2. Łysa Góra w archeologii.....	9
2.3. Struktura przestrzenna miejscowości.....	10
2.4. Opis obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjającego nawiązaniu kontaktów społecznych, ze względu na położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.....	11
3. Inwentaryzacja zasobów.....	13
3.1. Środowisko przyrodnicze.....	13
3.1.1. Walory krajobrazu.....	13
3.1.2. Walory klimatu.....	13
3.1.3. Walory szaty roślinnej.....	13
3.1.4. Fauna.....	13
3.1.5. Gleby.....	14
3.2. Dziedzictwo kulturowe.....	14
3.2.1. Dziedzictwo kulturowe.....	15
3.2.2. Atrakcyjność turystyczna.....	17
3.3. Infrastruktura społeczna.....	18
3.4. Infrastruktura techniczna.....	20
3.5. Gospodarka i rolnictwo.....	22
3.5.1. Rolnictwo.....	22
3.6. Kapitał społeczny i ludzki.....	23
3.7. Inne informacje.....	25
4. Analiza SWOT mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń.....	26
4.1. Mocne strony.....	26
4.2. Słabe strony.....	26
4.3. Szanse dla wsi.....	26
4.4. Zagrożenia dla wsi.....	27
5. Planowane zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia aktywizujących społeczność lokalną.....	29
6. Wdrożenie i monitorowanie planu.....	34

1. Wprowadzenie

Rozwój i odnowa obszarów wiejskich stanowi kluczowe wyzwanie dla Polski w okresie integracji z Unią Europejską. Zasadniczym celem jest wzmocnienie działań służących zmniejszaniu dysproporcji i różnic w poziomie rozwoju obszarów wiejskich w stosunku do terenów miejskich. Plan Odnowy Miejscowości jest jednym z najważniejszych elementów odnowy wsi, jej rozwoju oraz poprawy warunków pracy i życia mieszkańców. Sporządzenie i uchwalenie takiego dokumentu stanowi niezbędny warunek przy aplikowaniu o środki finansowe w ramach "Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013" działanie "Odnowa i rozwój wsi". Celem działania "Odnowa i rozwój wsi" jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Działanie umożliwi rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost ich atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej. W ramach działania pomocą finansową zostaną objęte projekty dotyczące:

- budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów:
 - pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe;
 - służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki oraz kultury;
- kształtowania obszaru przestrzeni publicznej;
- budowy, remontu lub przebudowy infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych lub społeczno-kulturalnych;
- zakupu obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie, w tym budynków będących zabytkami, z przeznaczeniem na cele publiczne;
- odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych, budynków będących zabytkami lub miejsc pamięci;
- kultywowania tradycji społeczności lokalnej oraz tradycyjnych zawodów.

Uwarunkowania Planu Odnowy Miejscowości polegają na tym, że ma on zdecentralizowany, lokalny charakter, obejmuje ograniczony teren jednej miejscowości i przygotowywany jest (z udziałem przedstawicieli gminy) z inicjatywy i przez mieszkańców miejscowości. Specyfika planu polega na tym, że jest on ukierunkowany na zagadnienia cywilizacyjno-kulturowe, koncentruje się na prostych, lokalnych przedsięwzięciach, które prowadzić mają do poprawy standardu i jakości życia mieszkańców. Ma mniej progospodarczy, a bardziej prospołeczny i prokulturowy charakter. Dzięki temu może stanowić doskonałe uzupełnienie strategii rozwoju całej gminy, która zazwyczaj koncentruje się na zagadnieniach infrastrukturalnych i gospodarczych.

Celem planu jest podtrzymanie lub odtworzenie atrakcyjności wsi jako miejsca zamieszkania i zaplanowanie oraz przeprowadzenie tego w sposób dostępny, oczekiwany i popierany oraz wykonalny dla lokalnej społeczności. Jest to szczególnie ważne w dzisiejszej sytuacji, gdy miasta oferują konkurencyjną alternatywę zamieszkania,

a rolnictwo traci swą atrakcyjność jako źródło utrzymania, co prowadzi m. in. do migracji młodych ludzi, szczególnie tych lepiej wykształconych ze wsi do miasta.

Idea odnowy wsi wyrasta z przekonania, że odnowiona, doinwestowana i ożywiona kulturowo wieś odzyska swoją atrakcyjność jako miejsce zamieszkania, zapewni swoim mieszkańcom godziwy standard i jakość życia oraz zdoła zatrzymać młodzież na miejscu. Nie jako "mini-miasto", wysoko zurbanizowana i konkurująca z ośrodkami miejskimi bogactwem oferty, ale właśnie jako "nowa wieś", nowoczesna, lecz ceniąca i zachowująca swój wiejski charakter i kulturową specyfikę.

Plan Odnowy ma więc charakter "planu małych kroków", ale w kierunku wielkich celów. Małych kroków, które podejmowane przez mieszkańców przy finansowym i organizacyjnym wsparciu gminy doprowadzić mają do trwałej poprawy miejscowych warunków życia.

Korzyści wynikające z posiadania Planu Odnowy Miejscowości:

plan umożliwia efektywne gospodarowanie zasobami takimi jak środowisko, ludzie, infrastruktura i środki finansowe;

- zapisanie tego procesu w formie dokumentu umożliwia stałą ocenę postępów i korygowanie;
- błędów przez wszystkich członków społeczności lokalnej;
- dokument umożliwia zaangażowanie władz lokalnych oraz mieszkańców w planowanie swojej przyszłości;
- uwzględnienie różnych opinii, pomysłów i koncepcji często wymaga porozumienia. Osiągnięte porozumienie, na drodze otwartej dyskusji, pozwala na wypracowanie strategii, z którą będzie identyfikowała się społeczność lokalna;
- tworzenie Planu Odnowy sprzyja realistycznej ocenie mocnych i słabych stron miejscowości, a przez to przyjrzenie się możliwościom oraz potencjalnym problemom, które mogą się pojawić w przyszłości. W ten sposób można uniknąć wielu trudności.

Plan Odnowy Miejscowości Łysa Góra obejmuje swoim zasięgiem obszar tej miejscowości. Niniejsze opracowanie zawiera charakterystykę miejscowości, inwentaryzację zasobów służącą ujęciu stanu rzeczywistego, analizę SWOT, czyli mocne i słabe strony miejscowości, planowane kierunki rozwoju, przedsięwzięcia wraz z szacunkowym kosztorysem i harmonogramem działań.

Plan Odnowy Miejscowości Łysa Góra to dokument, który określa strategię działań w sferze społeczno-gospodarczej na lata 2013-2020. Niniejszy plan jest planem otwartym stwarzającym możliwość aktualizacji w zależności od potrzeb społecznych i uwarunkowań finansowych. Oznacza to, że mogą być dopisywane nowe zadania, a także to, że może zmienić się kolejność ich realizacji w zależności od uruchomienia i dostępu do funduszy UE.

Projekt wprowadzonych do planu zadań powstał w oparciu o wytyczne środowiska lokalnego i konsultacje społeczne. Podstawą tworzenia Planu Odnowy jest zdanie sobie sprawy z lokalnych zasobów i potencjałów, zmobilizowanie ich, zainwestowanie w rozwój i stworzenie systemu działań partnerskich tak, aby uzyskać efekt przyrastania inicjatyw

i kumulowania się ich skutków.

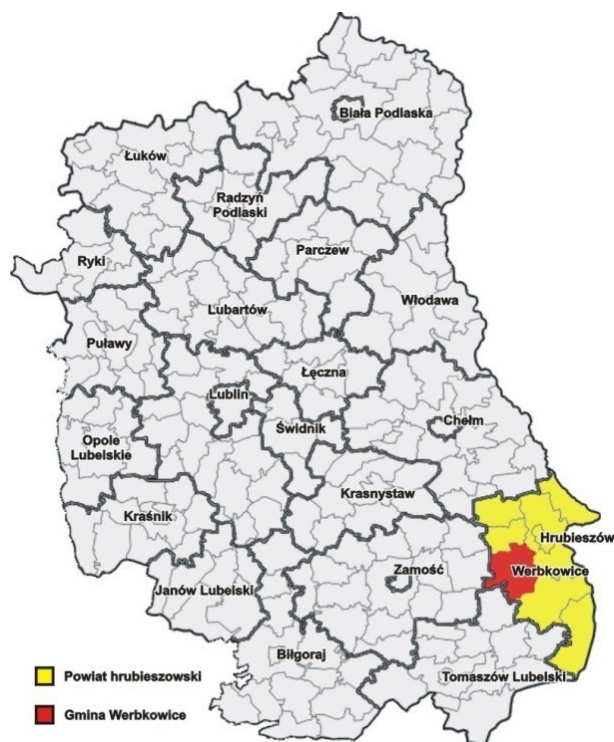
2. Charakterystyka miejscowości

2.1. Położenie, przynależność administracyjna, powierzchnia, liczba ludności

Miejscowość Łysa Góra położona jest w południowo-wschodniej części województwa lubelskiego, w powiecie hrubieszowskim, w południowej części Gminy Werbkowice nad rzeką Huczwą, w obrębie Kotliny Hrubieszowskiej. Gmina Werbkowice leży w północno-zachodniej części Kotliny Hrubieszowskiej, która wchodzi w skład Wyżyny Zachodnio-Wołyńskiej oraz w niewielkiej części (część północno-zachodnia) w obszarze Działów Grabowieckich, wchodzących w skład Wyżyny Lubelskiej. Według regionalizacji fizyczno-geograficznej położona jest w obrębie następujących jednostek:

- Wyżyna Wołyńsko-Podolska,
- Wyżyna Zachodnio Wołyńska,
- Kotlina Hrubieszowska,
- Wyżyna Wschodniomałopolska,
- Wyżyna Lubelska,
- Działy Grabowieckie.

Łysa Góra leży w odległości 16 km od miasta powiatowego Hrubieszowa, w sąsiedztwie z miejscowościami: Konopne, Werbkowice, Strzyżowiec, Malice.

Rys. 1. Gmina Werbkowice na tle województwa lubelskiego i powiatu hrubieszowskiego

Mapa Gminy Werbkowice

Rys. 2. Miejscowość Łysa Góra na tle gminy Werbkowice

Rys. 3. Łysa Góra - "Widok z lotu ptaka"

Powierzchnia gminy Werbkowice zajmuje 18565,94ha (miejscowość Łysa Góra 506,63ha, w tym użytki rolne stanowią 415,46ha, natomiast lasy 75,15ha). Gminę Werbkowice tworzy 28 sołectw, w tym sołectwo Łysa Góra. Jest gminą rolniczo-przemysłową z nastawieniem na przemysł rolno-spożywczy.

Gminę Werbkowice na koniec 2012 roku zamieszkiwało 10232 osoby, 2009 roku zamieszkiwało 10492 osoby w tym 5180 mężczyzn i 5312 kobiety. Natomiast na koniec 2008 roku zamieszkiwało 9996 osób zameldowanych na pobyt stały, w tym 4983 mężczyzn i 4993 kobiet (14,79% populacji powiatu hrubieszowskiego). w porównaniu do danych na 31.12.2006 zamieszkiwało 10062 osób (14,7% populacji powiatu hrubieszowskiego) w tym kobiety - w 2006 roku stanowiły 50,3% ogółu ludności, czyli 5058 kobiet, przy 5004 mieszkańcach płci męskiej. Miejscowość Łysa Góra pod względem demograficznym plasuje

się na 13 miejscu w gminie Werbkowice z liczbą ludności 182 osób (stan na dzień 31.12.2012 r.) w strukturze wielkościowej sołectw na terenie Gminy Werbkowice wpisuje się w grupę sołectw średnich 100-200 - 4 miejscowości (w tym Łysa Góra).

Wiek	Kobiety	Mężczyźni	Razem
DO 18 LAT	14	24	38
19-60 LAT	55	49	104
POW. 60 LAT	23	17	40
OGÓŁEM	92	90	182

2.2. Rys historyczny

2.2.1. Historia miejscowości Łysa Góra

Wieś położona w środkowej części gminy Werbkowice, nad rzeką Huczwą, w obrębie Kotliny Hrubieszowskiej. Jej topograficzna nazwa powstała przez złożenie przymiotnika i rzeczownika.

Miejscowość powstała stosunkowo późno, bo dopiero po I wojnie światowej. Po raz pierwszy wymieniana jest jako wieś w 1921 roku. Wcześniej istniał folwark o tej nazwie. Tereny obecnej wsi należały do Malic i do dóbr Malickich należał założony zapewne w 2 poł. XIX wieku folwark Łysa Góra. Nazwa ta wymieniana jest w Słowniku Geograficznym Królestwa Polskiego z końca XIX wieku, wówczas folwark posiadał trzy drewniane budynki i liczył 401 mórg użytków, w tym 331 mórg gruntów ornych i ogrodów, 41 mórg łąk oraz 6 mórg nieużytków i placów. Właścicielem dóbr Malice od 1853 roku, po spłacie rodzeństwa, został Antoni Lubowiecki, żonaty ze Stefanią z Bożydar-Podhorodeńskich, a w 1881 roku majątek po ojcu przejął Marian Rajmund Lubowiecki, żonaty z Marią z Głębockich. Według spisu z 1921 roku Łysa Góra była kolonią malicką i liczyła 14 budynków oraz 95 osób, wszyscy narodowości polskiej. w roku 1938 na terenie Łysej Górze było 31 budynków mieszkalnych, istniał tu także wiatrak. Do ważniejszych dokonań mieszkańców w okresie powojennym należy zaliczyć elektryfikację wsi w 1956 roku. w późniejszym okresie zbudowano świetlicę wiejską i założono Koło Gospodyń Wiejskich. w 1971 roku wieś otrzymała połączenie telefoniczne. w połowie lat 60. powstało we wsi Kółko Rolnicze, którego jednym z prezesów był Władysław Słomiński. Obecnie Łysa Góra jest średniej wielkości wsią. w 2001 roku liczyła 49 domów i 212 mieszkańców, a pod koniec 2006 roku 52 domy i 192 mieszkańców.

Rys. 4. Dawna zabudowa

Rys. 5. Lata 60/70 XX w. - turniej sportowy

2.2.2. Łysa Góra w archeologii

W wyniku badań powierzchniowych prowadzonych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP) na terenie miejscowości odkryto 27 stanowisk (punktów osadniczych). Pierwsze ślady osadnictwa w postaci fragmentu ceramiki pochodzą z okresu neolitu i związane są najprawdopodobniej z kulturą ceramiki wstęgowej rytej (5500-5200 r. p.Chr.). Liczniejsze materiały pochodzą ze środkowego neolitu. Do istniejącej wówczas kultury pucharów lejkowatych (4200-2900 r. p.Chr.) można zaliczyć kilka stanowisk, na których znaleziono, obok ceramiki i odłupków krzemiennych, również czworościenną siekierkę krzemienną. Nieco młodszą chronologicznie kulturę ceramiki sznurowej (2900-2200 r. p.Chr.) reprezentują liczne ślady w postaci ułamków naczyń glinianych. Część odkrytych zabytków można ogólnie datować na wczesną epokę brązu, ale jedno ze stanowisk zaliczono do kultury strzyżowskiej (1750-1600 r. p.Chr.). Dalsze ślady osadnictwa w postaci fragmentów ceramiki pochodzą ze środkowej i późnej epoki brązu oraz ze wczesnej epoki żelaza i można je zaliczyć do kultury trzcinieckiej (1600-1200 r. p.Chr.) oraz łużyckiej (1200-400 r. p.Chr.). Na jednym ze stanowisk archeologicznych znaleziono ceramikę grupy czerniczyńskiej (200 r. p.Chr. - pocz. n.e). Późniejsze osadnictwo związane jest z okresem

wczesnośredniowiecznym i pochodzi z XII-XIII wieku.

2.3. Struktura przestrzenna miejscowości

Tereny wsi Łysa Góra przynależą, tak jak cała gmina, do makroregionu pod nazwą Zamojszczyzna i to z jej, burzliwą historią jest związany układ przestrzenny miejscowości. Zniszczenia wojenne, przesiedlenia, eksterminacja ludności polskiej ze strony okupanta niemieckiego, a także nieustające walki ludności polskiej z ukraińską, nacjonalizacja w okresie powojennym sprawiły, że wieś po części straciła swój "kresowy" charakter. Wiele charakterystycznych zabudowań uległo nieodwracalnym zniszczeniom, a na ich miejsce powstał nieład urbanistyczny. Występuje typ siedlisk z zabudową wolno stojącą wokół podwórza zakreślonego zazwyczaj w prostokąt, zwrócony szczytem do drogi przez wieś, niezależnie czy ustawienie domu mieszkalnego jest szczytowe, czy kalenicowe. Oba rozwiązania występują w miejscowości Łysa Góra z przewagą ustawienia kalenicowego i z przysunięciem domu mieszkalnego do drogi. Budynki gospodarcze wolno stojące, ustawione kalenicowo, wokół prostokątnego podwórza. Domy mieszkalne mają różne gabaryty. W nielicznych przypadkach łączone są z zabudową inwentarską, na którą składa się kilka oddzielnych budynków gospodarskich ustawionych w czworobok wokół podwórza, najczęściej ze stodołą na tylnym, krótszym boku działki. Brak jest pełnych zagród z zabytkową zabudową drewnianą charakteryzującą się poszyciem dachowym zwanym "strzechą", wytypuje tylko kilka pojedynczych domów z przełomu XIX i XX w., pokrytych strzechą lub drewnianą dachówką, parterowych z małymi, z zasady 4 otworami okiennymi, 2 izbowymi o konstrukcji budowlanej drewnianej bądź trzciniowo-glinianej. Bardzo charakterystyczne jest także wznoszenie przy skromnych drewnianych domach okazałych, nowszych, murowanych stodoł, usytuowanych na tyłach siedlisk. Podwórka otaczane są zazwyczaj płotami siatkowymi bądź drewnianymi sztachetowymi, które coraz częściej wypierane są przez te pierwsze.

Na obszarze gminy brak jest charakterystycznego budownictwa wiejskiego, które jeszcze do niedawna dominowało na omawianym terenie. Ostatnie kilkanaście lat przyniosło wyparcie drewnianej architektury ludowej, na rzecz murowanych, bezstylowych domów.

Pomimo występującej dysharmonii budowlanej związanej czy to z zawirowaniami historycznymi, czy też z panującym nieskalanym stylem budownictwa nowożytnego wieś zachowała swój układ przestrzenny oparty na planie ulicówki, pomimo ubytków w zabudowie i wprowadzenia współczesnych, dysharmonizujących budynków.

Obręb miejscowości charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu. z przebiegiem dróg powiązana jest dominanta przestrzenna miejscowości (dominanta płaska), której układ przestrzenny można określić jako "liniowy". Widoczne jest nasilenie zabudowy w okolicach, świetlicy wiejskiej - będącej wyznacznikiem dominanty przestrzennej wysokościowej, przy której biegnie ciąg komunikacyjny (droga gminna 111257L). Opis obiektów dominanty przestrzennej tj. świetlicy znajduje się w rozdziale 3.3 "INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA".

Rys. 6. Droga gminna 111257L

2.4. Opis obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjającego nawiązaniu kontaktów społecznych, ze względu na położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne

Obszar zlokalizowany jest w centrum Łysej Góry, przy drodze gminnej nr 111257L. W obrębie wskazanego obszaru znajdują się najważniejsze punkty w miejscowości o znaczeniu kulturowym i rekreacyjnym. Zalicza się do nich świetlicę, tereny zielone wokół świetlicy, boisko. Wymienione obiekty położone są po lewej stronie drogi nr 111257L, patrząc w kierunku północno-zachodnim (na Konopne). Świetlica oddalona jest o ok. 150 m od wspomnianego skrzyżowania drogi gminnej nr 111257L z drogą powiatową nr 2421L. Przedstawiony powyżej obszar ze względu na położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne pełni funkcję centrum, czyli obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjającego nawiązaniu kontaktów społecznych.

Niestety jak wynika z analizy przedstawionej w powyższym dokumencie, teren ten wymaga niezbędnej interwencji naprawczej. w pierwszej kolejności dotyczyć ona będzie modernizacji świetlicy, w przyszłości niezbędna jest także rozbudowa przyległego do niej terenu, budowa parkingu oraz budowa infrastruktury sportowej. Niezbędne i konieczne jest ich przystosowanie do obecnych potrzeb infrastruktury technicznej, a także funkcjonalnych. Odnowa budynku świetlicy-remizy oraz przyległego do niej terenu w sposób przyjazny mieszkańcom i turystom wytworzy zorganizowaną przestrzeń wspólną i powiąże ją z pozostałymi znaczącymi elementami miejscowości i ciągami komunikacyjnymi. Uzupełni ofertę miejscowości, tworząc infrastrukturę nie tylko dla dzieci i ich rodziców, ale osób starszych oraz niepełnosprawnych. Będzie to też miejsce wytchnienia dla turystów korzystających z atrakcji turystycznych na terenie miejscowości, jak i całej gminy. Funkcjonalność świetlicy-remizy, jej przystosowanie do pełnienia swoich zadań kładzie także potrzebę działań poprawczych, tak aby mieszkańcy, goście w tym turyści odwiedzający miejscowość mogli spotykać się na imprezach kulturalnych oraz sportowych integrujących społeczność. Przedsięwzięcie zapoczątkuje realizację wspólnych działań mieszkańców na rzecz poprawy warunków i jakości życia na wsi.

Dostępność obszaru:

- dostępność mobilna: droga powiatowa nr 2421L; przystanki autobusowe po obu stronach drogi powiatowej; droga gminna nr 111257L,
- dostępność piesza: brak ciągów pieszych wzdłuż drogi, wykorzystywane są pobocza.

Rys. 7. Wizualizacja obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjającego nawiązaniu kontaktów społecznych, ze względu na położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne ujęte z lotu ptaka

Dane i potrzeby zamieszczone w opisie uzupełnione są innymi zapisami ww. dokumencie m. in. w pozycji "Struktura przestrzenna miejscowości", "Obiekty i tereny" oraz "Planowane zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia aktywizujących społeczność lokalną", stanowiąc komplementarną całość opisu miejscowości, jej charakterystyki i potrzeb.

3. Inwentaryzacja zasobów

3.1. Środowisko przyrodnicze

3.1.1. Walory krajobrazu

Wieś Łysa Góra położona jest w południowo-wschodniej części województwa lubelskiego, usytuowana w centrum gminy Werbkowice.

Jest to wieś nieduża i obejmująca kilkadziesiąt domów porzrzucanych w niedużej odległości od siebie na przestrzeni kilkuset metrów. Oddalona od zgiełku i hałasu miasta. Krajobraz jest rolniczy bez cech uprzemysłowienia, o niedużym stopniu przekształcenia.

3.1.2. Walory klimatu

Główne cechy klimatu dla rejonu Łysej Góry to:

- klimat z przewagą wpływów kontynentalnych;
- zimy długie i chłodne;
- lata ciepłe;
- przeważają wiatry z sektora zachodniego i południowo-zachodniego.

Położenie miejscowości w dolinie powoduje, że amplitudy zjawisk pogodowych są złagodzone, przez co warunki klimatu są korzystne.

3.1.3. Walory szaty roślinnej

Jest to obszar o znikomym uprzemysłowieniu, a nawet w ogóle nie występującym, dlatego, też stanowi enklawę roślinności zbliżonej do stanu naturalnego. Priorytetowe znaczenie ma wyjątkowe bogactwo florystyczne i zróżnicowanie zbiorowisk roślinnych oraz duży stopień naturalności siedlisk. Na zmienny krajobraz wpływają pola uprawne i użytki zielone poprzecinane rowami melioracyjnymi, występowanie małych skupisk drzewnych i zakrzaceń. Roślinność jest zdrowa, bujna nieskażona cywilizacją, niezniszczona kwaśnymi deszczami. Bogate roślinność trawiasta zakrzewienie chroni glebę przed erozją i wymywaniem.

3.1.4. Fauna

Okoliczne łąki stanowią ostoję ptaków takich jak: czajki, kilka rodzin bociana białego, bażanty, kuropatwy oraz inne gatunki. Łąki są jednym z cenniejszych, pod względem przyrodniczym, obiektów na terenie wsi Łysa Góra. Łąki ich okolica należą do terenów o dużych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Obszar porośnięty m. in wierzbą w formie drzewiastej i różnej wielkości krzewów. Wierzba kojarzy się głównie z terenami nadrzecznymi oraz malowniczymi krajobrazami. Tworzy ona niezwykły klimat i jest uważane za jeden z symboli polskości.

3.1.5. Gleby

Teren Gminy Werbkowice należy do obszarów o najlepszych warunkach glebowych w województwie lubelskim i jednego z najlepszych na terenie Polski. Jest to efektem występowania tu czarnoziemów, ale także innych doskonałych pod względem rolniczym gleb takich jak rędziny, gleby brunatne wytworzone na lessach i inne.

Gleby tu występujące posiadają doskonałe warunki fizykochemiczne, tj. niewielki udział gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych w ogólnym obszarze użytków rolnych poniżej 40%. Gleby kwaśne należy poddać procesowi wapnowania, w celu poprawy właściwości fizykochemicznych, chemicznych i fizycznych, wzrostu plonów roślin uprawnych i poprawy ich jakości.

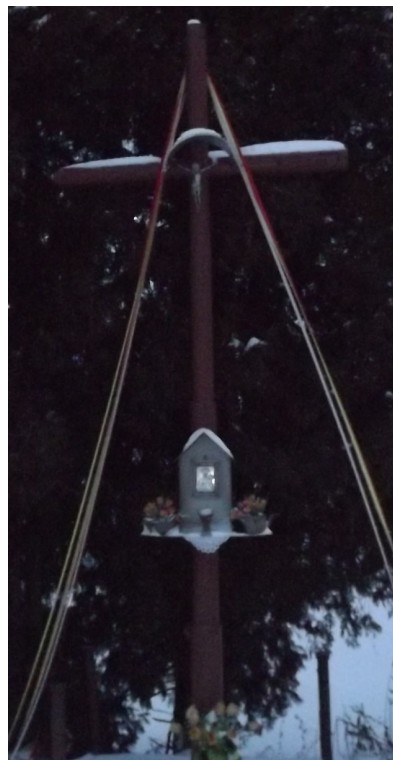
Gleby gminy cechują się niewielkim udziałem użytków rolnych o bardzo niskiej i niskiej zasobności w przyswajalny fosfor (poniżej 40%), potas (poniżej 40%) i magnez,

3.2. Dziedzictwo kulturowe

Obiekty religijne

Są to obiekty na terenie Łysej Góry będące szczególnym miejscem kultu wiary chrześcijańskiej. Przy tych obiektach religijnych w maju odbywają się spotkania modlitewne zwane "majówkami" oraz poświęcenie pól. Na terenie miejscowości znajduje się przydrożny krzyż konstrukcji ceglanej z 1927 roku oraz przydrożne krzyże konstrukcji metalowej.

Rys. 8. Przydrożne krzyże

3.2.1. Dziedzictwo kulturowe

Działalność artystyczno-rzemieślnicza

Panie z KGW od dawna oddają się swojej pasji szydełkowania. w ich dłoniach powstają piękne, barwne kompozycje o różnej tematyce i wielkości, cieszące się podziwem oglądających.

Kompozycje kwiatowe wykonane przez KGW, wykorzystywanym materiałem do tworzenia rękodzieła są papierowe serwetki, bibuła i drut, kolorowy papier, sznurek czy materiał pochodzenia roślinnego (kwiaty, liście).

Wieńce dożynkowe - wykonywane na ludowe święto połączone z obrzędami dziękczynnymi za ukończenie żniw i prac polowych. Sierpień w Polsce to miesiąc żniw i zbioru płodów ziemi. Ze zbiorami zbóż wiąże się wiele pięknych tradycji ludowych. Jedną z nich jest plecenie wieńca dożynkowego. Popularyzując i kultywując ten staropolski zwyczaj, panie z KGW "Magiczne babki" przystępują rokrocznie do prac związanych z wyplataniem sołeckiego wieńca dożynkowego. Najpierw panie montują stelaż w odpowiednim kształcie. Następnie przystępują z wielką energią i zaangażowaniem do zasadniczych prac. Do przygotowanej konstrukcji, z wielką precyzją dowiązują kłosa pszenicy, pszenżyta i lnu oraz polnych kwiatów takich jak nawłóć i kocanka. Plecenie wieńca jest czynnością bardzo pracochłonną, wymagającą cierpliwości i wyobraźni. Walory estetyczne tj. dobór kłosów, kolorystyka oraz dokładność wykonania sprawiają, że efekt pracy okazał się imponujący i niezwykle urokliwy.

Rys. 9. Serwetki wykonane przez panie z KGW

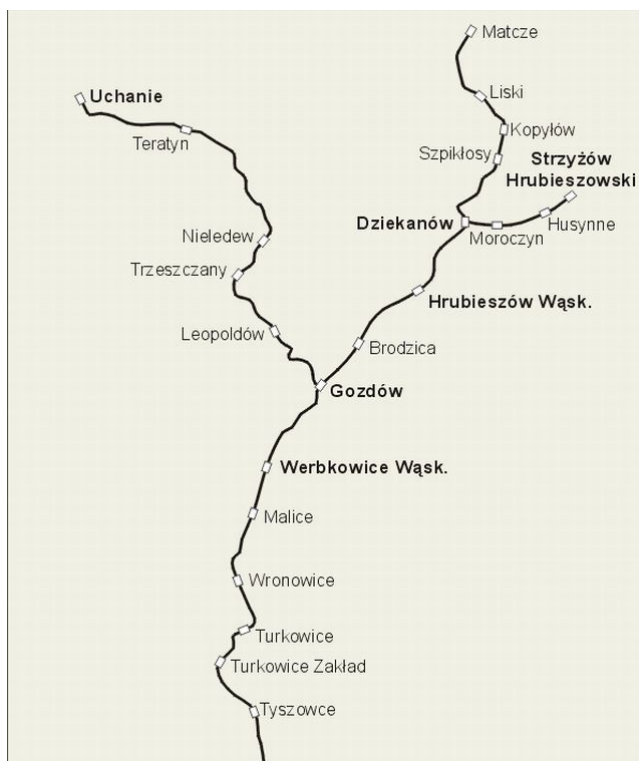
Rys. 10. Rękodzieło wielkanocne mieszkanki Łysej Góry

Hrubieszowska Kolej Dojazdowa

Hrubieszowska Kolej Dojazdowa (HKD) - sieć kolei wąskotorowych istniejących na terenie powiatów hrubieszowskiego, tomaszowskiego, chełmskiego i zamojskiego w XIX i XX wieku. Początek sieci dał kilkukilometrowy odcinek Poturzyn - Kryłów otwarty pod koniec XIX wieku (po 1887 r.), wówczas jeszcze kolejki konnej (o rozstawie 750 mm). W 1918 r. po przejściu sieci pod administrację polską zbudowano siedzibę zarządu HKD oraz wieżę wodną w Hrubieszowie, budynki dworców w Werbkowicach, Turkowicach, Łaszczowie i Gozdowie. Do lat 70. XX wieku dobudowywano i rozbierano różne odcinki kolei, jedna z powodu rozwoju transportu samochodowego, a co za tym idzie zmniejszania się liczby przewozów kolejowych, zaprzestano budowy nowych odcinków, zaprzestano modernizacji, a co więcej, kolej powoli zaczęto likwidować. Na przełomie lat 80. i 90. podjęto decyzję o całkowitej likwidacji HKD z powodu nierentowności, a także zniszczonego taboru i braku środków na jego naprawę. w dniu 13 stycznia 1990 r. zamknięto Werbkowice - Byków (Werbkowice, Malice, Wronowice, Turkowice, Turkowice (zakład), Tyszowce, Tuczapy, Dobużek, Łaszczów, Rokitno, Ulhówek, Tarnoszyn, Byków), a 8 maja 1991 r. zawieszono ruch na ostatnich czynnych odcinkach Werbkowice - Hrubieszów - Strzyżów, Gozdów - Nieledeń oraz Dziekanów - Szpikołosy, a już 17 maja postanowiono je zlikwidować

całkowicie. Przedstawicielom Towarzystwa Miłośników Kolei, 27 listopada 1992 r. udało się ostatecznie ocalały odcinek kolei Hrubieszów - Werbkowice wpisać na listę zabytków. Ostatni pociąg odjechał do Werbkowic 12 lipca 1993 r. Od tego czasu tory zarosły dziką roślinnością, zaś budynki oraz sprzęt kolejowy zostały zniszczone lub przeznaczone do innych celów.

Obecnie linię Hrubieszów - Werbkowice zamierza się reaktywować z przeznaczeniem dla ruchu turystycznego oraz utworzyć na jej terenie Muzeum Kolei Wąskotorowej.

Rys. 11. Hrubieszowska Kolej Dojazdowa

3.2.2. Atrakcyjność turystyczna

O atrakcyjności turystycznej miejscowości Łysa Góra decydują przede wszystkim malownicze drogi i ścieżki polne idealne dla turystyki pieszej, rowerowej i konnej, piękne krajobrazy, urozmaicony teren. Łysa Góra może być propozycją dla tych, którzy chcą "na chwilę" odpocząć od cywilizacyjnego pośpiechu. Jest to miejscowość o niewielkiej powierzchni, lecz przyrodniczo bardzo bogata, gdyż w zupełności jest to teren zielony, czysty z niewielką ilością zabudowań, a także w atrakcyjnym sąsiedztwie z Werbkowicami i ich zabytkami architektury budowlanej i archeologicznej. Położenie wsi Łysa Góra stwarza doskonałe warunki do aktywnego wypoczynku oraz do korzystania z dobrodziejstw turystyki. Bez jakiegokolwiek specjalistycznego sprzętu możemy zwiedzić pieszo niemalże cały region. Gęsta sieć dróg i ścieżek polnych wiedzie urokliwymi lasami i łąkami.

Występują sprzyjające warunki do rozwoju agroturystyki i ekoturystyki. Rozwój turystyki może odgrywać rolę czynnika wzrostu i pełnić funkcję instrumentu wspomagającego restrukturyzację i przemiany społeczno-gospodarcze. Turystyka wywołuje również zmiany wtórne struktury branżowej poprzez pobudzenie rozwoju usług i handlu.

Rys. 12. Niezapomniane pejzaże

3.3. Infrastruktura społeczna

Świetlica Wiejska

Usytuowana w centrum wsi, jest jednym z najważniejszych obiektów pełniących inne funkcje niż wyznaniowe i stricte edukacyjne, a jako świetlica wiejska pełniąca funkcje społeczno-kulturalne jest miejscem spotkań i zabaw mieszkańców miejscowości.

Budynek świetlicy zlokalizowany na działce ewid. nr 104/4. Jest to obiekt parterowy, częściowo podpiwniczony. Dach stromy więzard drewniany pokryty blacha, trapezowa.

Budynek posiada przyłącze elektroenergetyczne, wodno-kanalizacyjne oraz telefoniczne. Na działce znajduje się bezodpływowy zbiornik na ścieki sanitarne. Budynek położony jest przy drodze utwardzonej gminnej dz. nr 339/1.

Dane techniczne obiektu:

- Powierzchnia zabudowy: 296,56m²
- Powierzchnia użytkowa: 268,94m²
- Kubatura: 1780,00m³
- Wysokość: 6,26m
- Ilość kondygnacji nadziemnych: 1
- Budynek częściowo podpiwniczony.

Obiekt murowany, parterowy, posiada 7 wyodrębnionych niezależnych części składowych - część świetlicową z salą taneczną, kuchnią, zaplecze sanitarne, pomieszczenie socjalne, korytarz, zejście do piwnicy i piwnica - pomieszczenia wykorzystywane przede wszystkim przez nieformalne grupy młodzieżowe, lokalną ludność, radę sołecką, KGW, służące także do sezonowych spotkań religijnych. Cały obiekt nie jest ogrodzony, teren nie jest zagospodarowany (m. in. brak utwardzonego placu dojazdowego, obiektów małej infrastruktury typu: boisko sportowo-rekreacyjne). Obiekt zaopatrzonej w infrastrukturę wodnokanalizacyjną, sanitariaty.

Świetlica wiejska jest miejscem spotkań zorganizowanych i niezorganizowanych grup dzieci oraz dorosłych mieszkańców wsi. Obiekt pełni funkcje siedziby:

- Koła Gospodyń Wiejskich, do którego czynnie należy 18 osób,
- Rady Sołeckiej.

Obiekt "świetlicowy" skupiający tak ważne i potrzebne instytucje życia społecznego miejscowości, niestety z roku na rok staje się coraz mniej przystosowany do sprawnego funkcjonowania ze względu na stan techniczny, niepozwalający na jego należyte zgodne z przeznaczeniem funkcjonalne użytkowanie. Brak nowoczesnego wyposażenia technicznego, jego niedobory wyposażenia, zły stan zewnętrzny i zabezpieczający obiektu, zagospodarowania terenu wokół świetlicowego niepozwalającego na spełnianie misji takiego typu obiektu. Remont, budowa infrastruktury sanitarnej stworzy podwaliny pod centrum społeczno-kulturalne oraz turystyczne wsi.

Pomimo powyższych braków organizowane są w świetlicy dużym nakładem społecznym, imprezy dla mieszkańców np. Choinka, Dzień Dziecka, ognisko dla dzieci. W programie zawsze są konkursy i zabawy dla dzieci. W trakcie imprezy uczestnicy delectują się ciastem upieczonym przez panie z KGW. Wszystko odbywa się przy muzyce prezentowanej dla każdego pokolenia w formie festynu rodzinnego.

Rys. 13. Świetlica we wsi Łysa Góra

Rys. 14. Prace społeczne przy świetlicy - budowa klombu

3.4. Infrastruktura techniczna

Zaopatrzenie w wodę

Do końca 2013r. miejscowość w ramach realizacji zadania przez Gminę Werbkowice zostanie zaopatrzona w infrastrukturę wodociagowa. Zadanie Budowa sieci wodociągowej z przyłączami w miejscowościach: Wilków, Łysa Góra, Strzyżowiec, Terebiniec, Peresołowice, Dobromierzyce, Werbkowice; realizowane jest w ramach działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” PROW w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

Cel operacji: Poprawa warunków życia mieszkańców miejscowości Wilków, Łysa Góra, Strzyżowiec, Terebiniec, Peresołowice, Dobromierzyce, Werbkowice poprzez budowę wodociągu oraz kontenerowych stacji podnoszenia ciśnienia, co wpłynie na poprawę warunków prowadzenia działalności gospodarczej oraz zapewni dostęp do podstawowych usług dla ludności i gospodarki.

Zakres operacji:

Etap I:

Roboty obejmują wszystkie czynności umożliwiające i mające na celu budowę sieci wodociągowej w m. Wilków, Peresołowice, Dobromierzyce gmina Werbkowice. Projektowana sieć obejmuje kanały ciśnieniowe (łącznie długość sieci - 15 072,5 m) Sieć wodociągową zaprojektowano z rur PE100 PN10 SDR 17 o następujących średnicach fi 160, fi 125, fi 50, fi 40, fi 32 oraz hydranty 90szt. Roboty obejmują wszystkie czynności umożliwiające i mające na celu budowę przyłączy wodociągowych do sieci wodociągowej. Projektowane przyłącza obejmują rurociągi PE 32 o dł. 3414,5 m.

Etap II:

Roboty obejmują wszystkie czynności umożliwiające i mające na celu budowę sieci wodociągowej w m. Terebiniec, Łysa Góra, Strzyżowiec, Werbkowice gmina Werbkowice. Projektowana sieć obejmuje kanały ciśnieniowe (łącznie długość sieci - 14373,0 m). Sieć wodociągową zaprojektowano z rur PE100 PN10 SDR 17 o następujących średnicach fi 125, fi 110, fi 40, fi 32 oraz hydranty 91szt. Roboty obejmują wszystkie czynności umożliwiające i mające na celu budowę przyłączy wodociągowych do sieci wodociągowej. Projektowane przyłącza obejmują rurociągi PE 32 o dł. 2867,5 m.

Energia elektryczna

Cały teren gminy objęty jest siecią energetyczną średniego napięcia, zrealizowaną jako linia napowietrzna na słupach żelbetonowych. Odbiorcy zasilani są energią elektryczną niskiego napięcia ze stacji transformatorowych. Ogólny stan linii jest średni, jednak w części gmin wymagają one nakładów inwestycyjnych. Przez teren gminy przebiegają także linie energetyczne wysokiego napięcia WN-110 kV.

Zamojska Korporacja energetyczna w Zamościu, Rejonowy Zakład Energetyczny ma opracowany rozwój sieci energetycznej dotyczącej gminy Werbkowice do roku 2011, dalekie plany obecnie nie sięgają.

Ciepłownictwo

Zaopatrywanie mieszkańców w ciepło opiera się na indywidualnych źródłach ciepła. (ogrzewanie mieszkań oraz budynków gospodarczych).

Kanalizacja i gospodarka odpadami

Miejscowość Łysa Góra jest miejscowością nieskanalizowaną. W miejscowości funkcjonują zbiorniki bezodpływowe (szamba), których znaczna część zanieczyszcza środowisko poprzez nieszczelne zbiorniki lub odprowadzając ścieki do rowów melioracyjnych, zanieczyszcza wody powierzchniowe i podskórne. Istnieje wyraźna potrzeba budowy komunalnej sieci kanalizacyjnej i wyposażenia indywidualnych posesji w hydroponiczne przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Komunikacja

Przez Łysą Górę biegnie droga powiatowa Nr 3421L o długości 1,25 km z nawierzchnią utwardzoną oraz drogi gminne:

- nr 111257L długości 3,9 km (2,1 km-utwardzono, 1,90 km-gruntowa)
- nr 111256L długości 1,05 km (0,62 km-utwardzona, 0,43 km-gruntowa)
- nr 111295L długości 0,35 km ulepszona materiałem kamiennym

Sieć dróg na terenie gminy Werbkowice

Sieć drogowa łącząca poszczególne miejscowości jest dobrze rozwinięta. Na terenie gminy znajduje się obecnie 13,7 km dróg krajowych oraz 12 km dróg wojewódzkich, 76,8 km dróg powiatowych. Pozostałą część stanowią drogi gminne. Ich łączna długość wynosi 134,4 km (w tym na terenie sołectwa 10,8 km), z czego 6,1 km dróg posiada nawierzchnię twardą, 0,7 km to drogi o nawierzchni twardej ulepszonej, natomiast 4 km to drogi o nawierzchni gruntowej. Większość dróg na terenie gminy z naciskiem na drogi powiatowe i gminne wymaga zintensyfikowanych nakładów inwestycyjnych w celu poprawy ich stanu nawierzchni oraz dostosowania ich do obecnych obciążeń komunikacyjnych. W szczególności należy przebudować nawierzchnię dróg gminnych z nawierzchni gruntowej na nawierzchnię twardą lub twardą ulepszoną.

Sieć telekomunikacyjna

Obejmuje cały obszar Łysej Góry, jaki cały obszar gminy. Sieć ta wyposażona jest przeważnie w nowoczesne automatyczne centrale cyfrowe, często połączone ze sobą przewodami światłowodowymi. Taki poziom telefonizacji zaspokaja w większości potrzeby mieszkańców.

Sieć kanalizacyjna

Obecnie stan skanalizowania miejscowości Łysej Góry uznaje się za zły. Brak jest układów sieciowych w rozproszonej zabudowie miejscowości, gdzie funkcjonują zbiorniki bezodpływowe (szamba), których znaczna część zanieczyszcza środowisko przez nieszczelne zbiorniki lub odprowadzając ścieki do rowów melioracyjnych, zanieczyszcza wody powierzchniowe i podskórne. Istnieje wyraźna potrzeba rozbudowy komunalnej sieci kanalizacyjnej i wyposażenia indywidualnych posesji w hydroponiczne przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Odpady komunalne

Wieś zaopatrzona jest przez UG Werbkowice w pojemniki na odpady o kubaturze 120 l, przy świetlicy znajduje się kontener na odpady. Składowanie odpadów odbywa się poza granicami gminy na wysypiskach w Hrubieszowie, Mirczu i Tyszowcach. Odpady segregowane i odprowadzane są na sortownie odpadów w Łaskowie. z roku na rok następuje poprawa sytuacji odpadów i zwiększa się świadomość mieszkańców na ten temat.

Zasoby mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe miejscowości Łysa Góra (stan na koniec 2012 r.)

Nazwa miejscowości	Budynki wielorodzinne /ilość lokali	Liczba osób	Budynki jednorodzinne	Liczba osób	Razem liczba osób
Łysa Góra	0	0	44	182	182

3.5. Rolnictwo

Powierzchnia administracyjna Gminy Werbkowice to w przeważającej części użytki rolne. Zajmują one powierzchnię 17616ha, co stanowi 83% powierzchni gminy. z tego przeważająca część - 12226ha, to grunty orne w klasach bonitacyjnych od I do III kl., sklasyfikowano 69,1% gruntów ornych w gminie. Sady zajmują 162ha, łąki 2665ha, pastwiska 460ha natomiast lasy 1450ha powierzchni gminy Werbkowice. W większości miejscowości grunty orne stanowią ponad 50% wszystkich gruntów. Gmina Werbkowice to gmina rolnicza (w przeważającej części), charakteryzuje się dobrymi i bardzo dobrymi glebami. Wśród gruntów ornych przewagę stanowią kompleksy pszenne bardzo dobre i pszenne dobre zaliczane do czarnoziemów właściwych, czarnoziemów zdegradowanych, gleb brunatnych właściwych i brunatnych wylugowanych.

Przedstawione powyżej dane wskazują bezpośrednio na rolniczy charakter gminy, w tym miejscowości Łysa Góra.

Struktura gospodarstw rolnych wg wielkości w Gminie Werbkowice (stan na koniec 2011 r.)

Do 1 ha włącznie	Powyżej 1ha do 5 ha	Od 5ha do mniej niż 10 ha	Od 10 ha do mniej niż 15 ha	15 ha i więcej	Ogółem
1512	1578	680	213	138	4121

Struktura gospodarstw rolnych według wielkości we wsi Łysa Góra (stan na koniec 2012r.)

Do 1 ha włącznie	Powyżej 1 ha do 2 ha	Od 2 ha do mniej niż 5 ha	Od 5 ha do mniej niż 15 ha	15 ha i więcej	Ogółem
24	14	22	18	4	82

3.6. Kapitał społeczny i ludzki

Rada Sołecka

Radzie sołeckiej przewodniczy Sołtys - Bernarda Dąbrowska. W skład Rady wchodzi: Edyta Dąbrowska, Janusz Woźniak, Krzysztof Zub.

Do zadań Rady należy:

- organizowanie wspólnych prac na rzecz miejsca zamieszkania a zwłaszcza w zakresie upowszechniania kultury, rozwijanie pomocy społecznej, utrzymania porządku publicznego i czystości, a także dysponowanie zgromadzonymi w budżecie gminy środkami przeznaczonymi dla sołectwa określając sposób ich wykorzystania;
- kształtowanie odpowiednich warunków współżycia mieszkańców;
- zapewnienie udziału mieszkańców w rozpatrywaniu spraw socjalnych, kulturalnych, sportu, wypoczynku.

Koło Gospodyń Wiejskich "Magiczne Babki"

Kobiety, wspierane przez władze samorządowe (UG i GOK), czynnie uczestniczą we wszelkich imprezach i wydarzeniach kulturalnych. Działalność swą prowadzą we własnych środowiskach lokalnych, z zaangażowaniem włączają się do pomocy podczas imprez gminnych, z powodzeniem reprezentują Gminę Werbkowice w gminach ościennych, w powiecie hrubieszowskim i zamojskim - prezentując własne rękodzieło i kulinaria. Należy podkreślić, że nasze panie z KGW są nieocenione w przyrządzaniu przeróżnych potraw. Spotykają się systematycznie w profesjonalnej kuchni w Gminnym Ośrodku Kultury w Werbkowicach, aby doskonalić swe umiejętności oraz wymieniać się doświadczeniami kulinarnymi. Są również mistrzyniami, jeśli chodzi o wykonywanie różnych form rękodzieła artystycznego. Kobiety z Kół Gospodyń Wiejskich mają ogromne pokłady energii, konsekwentnie realizują założone cele, nie boją się nowych wyzwań, a przede wszystkim zaskakują pomysłami. Dały temu niejednokrotnie przykład podczas różnych prezentacji i wystaw, na targach, kiermaszach i festiwalach. Panie z KGW chętnie uczestniczą również w szkoleniach, kursach i warsztatach, chcąc podnosić własne kwalifikacje. Wolny czas przeznaczają na wspólne spotkania i wyjazdy. Każde Koło Gospodyń Wiejskich posiada własną, oryginalną nazwę oraz kolor, charakterystyczny dla danego koła. Panie z KGW prowadzą kroniki pamiątkowe, gdzie uwieczniają ważne wydarzenia związane z własną działalnością.

KGW organizuje zajęcia, pokazy, szkolenia oraz różnego rodzaju kursy: kurs wekowania i przerobów mięsa, marynat, wekowania owoców; szkolenia z zakresu, warzywnictwa, higieny, racjonalnego odżywiania, pieczenia ciast, dekorowania potraw, znaczenia kobiet w życiu społecznym; szycia, robót ręcznych, a także gotowania, pieczenia, przygotowywania niepospolitych potraw, pączków oraz tortów, uczestnictwo w dożynkach parafialnych i gminnych, podczas których panie prezentują naszą rodzimą, regionalną twórczość. Obrazuje ona naszą kulturę, język-miejscową gwarę, styl życia, a często eksponuje zalety i piętnuje wady społeczności.

Panie z KGW na Łysej Górze, podczas różnych spotkań, np. Dzień Dziecka czy

Dzień Kobiet, działają w kierunku aktywizacji i integracji społeczności lokalnej sołectwa. Wkładają starania w to, aby nie zapomniano i kultywowano dziedzictwo, tradycje i obyczaje organizując Spotkania opłatkowe czy wytwarzając różnego typu stroiki świąteczne. Dla lepszej jakości swoich działań uczestniczą w różnego typu kursach i szkoleniach np. kulinarnych czy z rękodzieła, aby podnieść swoje umiejętności.

Na Łysej Górze w 2012 roku w świetlicy odbyło się Gminne Święto Ochotniczych Straży Pożarnych i Kół Gospodyń Wiejskich z terenu gminy Werbkowice.

Rys. 15. Gminne święto KWG i OSP 2012

Rys. 16. Tablica informacyjna KGW

Rys. 17. Spotkania integrujące i aktywizujące

Rys. 18. Dożynki 2010

Rys. 19. Panie z KGW podczas uroczystej gali z okazji wpisania na Listę Produktów Tradycyjnych setnego produktu z województwa lubelskiego

Ekologiczny rolniczo region sprzyja wytwarzaniu zdrowej i smacznej żywności, a rok 2012 szczególnie zaowocował wspaniałymi produktami. Na Listę Produktów Tradycyjnych Ministerstwa Rolnictwa zostały wpisane 33 potrawy z regionu lubelskiego. Wśród nich znalazła się Warzonka kryształówka z Werbkowic.

3.7. Inne informacje

Oświata

Obecnie na terenie miejscowości brak jest placówki oświatowej, dzieci uczęszczają do Szkoły Podstawowej w Malicach oddalonej o ok. 3 km oraz Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Werbkowicach oddalonych o ok. 6 km od Łysej Góry.

Obiekty użyteczności publicznej

Na terenie wsi Łysa Góra znajduje się:

- świetlica (organizowane są m. in. zebrania mieszkańców, imprezy kulturalno-społeczne; kursy i szkolenia dla mieszkańców);

4. Analiza SWOT mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń

Podsumowanie sytuacji rozwojowej wsi Łysa Góra.

4.1. Mocne strony

- dobry klimat,
- podstawy bazy turystycznej,
- położenie geograficzne,
- sprawnie działające KGW
- ośrodek wypoczynkowy,
- rolnictwo,
- integracja społeczeństwa,
- doświadczenie w organizowaniu imprez,
- dobre warunki do rozwoju agroturystyki,
- aktywna i otwarta społeczność,
- walory krajobrazowo-turystyczne.

4.2. Słabe strony

- zły stan dróg dojazdowych,
- zły stan infrastruktury społecznej (świetlica, teren około świetlicowy),
- niedostatecznie rozwinięta i niewypromowana turystyka,
- brak sieci wodociągowej,
- brak kanalizacji i oczyszczalni ścieków,
- brak ofert na zagospodarowanie wolnego czasu dla mieszkańców wsi w tym dla dzieci i młodzieży,
- brak placu zabaw,
- niezadowalająca estetyka miejscowości,
- brak lamp oświetleniowych,
- słabo rozwinięta agroturystyka,
- brak bazy noclegowo-gastronomicznej,
- brak szansy dla rozwoju młodych ludzi.

4.3. Szanse dla wsi

- remont lub budowa obiektów rekreacyjnych, wypoczynkowych i terenów zielonych;
- wzrost atrakcyjności związany z rozbudową lokalnej infrastruktury;
- dobre warunki do zamieszkania i codziennego użytku;
- rozwój turystyki-agroturystyki;

- uzupełnienie oświetlenia;
- budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;
- rozwój rolnictwa;
- rozwój sektora usług i drobnej wytwórczości;
- możliwość uzyskania środków ze źródeł zewnętrznych (np. PROW);
- możliwość pozyskania inwestorów w zakresie rozbudowy zaplecza turystycznego.

4.4. Zagrożenia dla wsi

- pogarszające się warunki bytowe społeczeństwa;
- postępujące rozwarstwienie materialne społeczeństwa;
- zanieczyszczenie środowiska;
- migracja młodzieży;
- utrzymujące się na wysokim poziomie bezrobocie;
- ograniczona możliwość kształcenia ludzi młodych;
- ograniczenie rynku zbytu produktów rolnych;
- postępujące rozwarstwienie materialne społeczeństwa;
- brak możliwości finansowych na realizację inwestycji infrastrukturalnych i programów rozwojowych;
- polityka gospodarcza i podatkowa państwa.

Rezultaty realizacji Planu Odnowy Miejscowości Łysa Góra na lata 2010-2020

Rozwój miejscowości Łysa Góra będzie realizowany w oparciu o koncepcję wielofunkcyjności. Korzyści, jakie uzyskają beneficjenci końcowi bezpośrednio po zakończeniu realizacji projektów, są wielopoziomowe i przyczynią się przede wszystkim do zwiększenia jakości życia mieszkańców sołectwa Łysa Góra, jak również Gminy Werbkowice. Nastąpi rozwój i poprawa lokalnej infrastruktury, wzmocnienie ekonomiczne istniejących podmiotów rolnych i poza rolnych, wzmocnienia atrakcyjności turystycznej i wypuklenie walorów krajobrazowych i historycznych miejscowości i jej okolic, poprawy standardu usług świadczonych na rzecz "czasu wolnego", poszerzenie i wzbogacenie oferty rekreacyjnej dla turystów i lokalnej społeczności.

Podsumowanie

- Nowoczesna wieś położona w pobliżu gminnych i powiatowych centrów lokalnych;
- Wieś zagospodarowana gospodarczo;
- Wieś posiadająca wspaniałą tradycję;
- Wieś nastawiona na rozwój;
- Wieś wyposażona w infrastrukturę techniczną (m.in. odpowiedni stan ciągów jezdnych i pieszych);

- Wieś wyposażona w infrastrukturę społeczno-kulturalną, rekreacyjną (świetlica);
- Wieś inwestująca w dzieci i młodzież-posiadając dobre zaplecze kulturalne, sportowo-rekreacyjne.

5. Planowane zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia aktywizujących społeczność lokalną

Opisane zadania zostały przedstawione zgodnie z kolejnością ustaloną w rankingu przez grupę mieszkańców na zebraniach wiejskich. Opis przedsięwzięć zawiera podstawowe potrzeby zasygnalizowane przez uczestników zebrań, które mogą ulec zmianie na etapie projektowania i stosowania konkretnych rozwiązań technicznych. Przedstawione budżety przedsięwzięć są kwotami szacunkowymi i mogą również ulec zmianie z chwilą przystąpienia do realizacji wyznaczonego zadania.

Zadanie 1

Nazwa zadania:

„Remont świetlicy w miejscowości Łysa Góra”

Cel zadania:

Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez stworzenie korzystnych warunków do wszechstronnego rozwoju społeczności w oparciu o remont budynku świetlicy w miejscowości Łysa Góra, a następnie udostępnienie obiektu społeczności lokalnej i turystom /jako miejsca działań społeczno - kulturalnych i rekreacyjnych/

Celami częściowymi są:

1. Podniesienia atrakcyjności miejscowości pod względem społecznym, kulturalnym i turystycznym.
2. Zaspokojenie potrzeb społecznych, kulturalnych i turystycznym. a także rozwój tożsamości społeczności wiejskiej i zachowania dziedzictwa kulturowego.
3. Poprawa warunków i standardów życia mieszkańców Łysa Góra.

Usytuowana w centrum wsi, jest jednym z najważniejszych obiektów pełniących inne funkcje niż wyznaniowe i stricte edukacyjne, a jako świetlica wiejska pełniąca funkcje społeczno-kulturalne jest miejscem spotkań i zabaw mieszkańców miejscowości.

Budynek świetlicy zlokalizowany na działce ewid. nr 104/4. Jest to obiekt parterowy, częściowo podpiwniczony. Dach stromy więzard drewniany pokryty blacha, trapezowa.

Budynek posiada przyłącze elektroenergetyczne, wodno-kanalizacyjne oraz telefoniczne. Na działce znajduje się bezodpływowy zbiornik na ścieki sanitarne. Budynek położony jest przy drodze utwardzonej gminnej dz. nr 339/1.

Dane techniczne obiektu:

- Powierzchnia zabudowy: 296,56m²
- Powierzchnia użytkowa: 268,94m²
- Kubatura: 1780,00m³
- Wysokość: 6,26m
- Ilość kondygnacji nadziemnych: 1
- Budynek częściowo podpiwniczony.

Obiekt murowany, parterowy, posiada 7 wyodrębnionych niezależnych części

składowych - część świetlicową z salą taneczną, kuchnia, zaplecze sanitarne, pomieszczenie socjalne, korytarz, zejście do piwnicy i piwnica - pomieszczenia wykorzystywane przede wszystkim przez nieformalne grupy młodzieżowe, lokalną ludność, radę sołecką, KGW, służące także do sezonowych spotkań religijnych. Cały obiekt nie jest ogrodzony, teren nie jest zagospodarowany (m. in. brak utwardzonego placu dojazdowego, obiektów małej infrastruktury typu: boisko sportowo-rekreacyjne). Obiekt zaopatrzonej w infrastrukturę wodnokanalizacyjną, sanitariaty.

Projektowany zakres robót budynku świetlicy-remizy obejmuje: ocieplenie ścian zewnętrznych, wymiany orygnowania i obróbek blacharskich, malowanie i wymianę drzwi, okien, wymiana instalacji odgromowej, montaż z daszków nad wejściem do budynku, remont schodów zewnętrznych, izolacja przeciwwilgociowa z dociepleniem ściany piwnicy, wykonanie opaski odwadniającej.

Przeprowadzona szczegółowa analiza stanu technicznego obiektu wykazała znaczne zużycie techniczne budynku, a także brak przystosowania i niedobory w jego infrastrukturze i wyposażeniu techniczno-użytkowym, a także niedostosowanie terenu około obiektowego do użytku społecznego. Stwierdzono konieczność realizacji prac remontowo-budowlanych. Budynek nie posiada zaplecza sanitarnego. Pomieszczenia wymagają modernizacji i dostosowania ich do pełnienia funkcji turystyczno-społeczno-kulturalnych. Nie dostatecznie rozwinięta i nieprzystosowana infrastruktura turystyczno-społeczno-kulturalna wsi stanowi jedną z najpoważniejszych barier wielofunkcyjnego rozwoju obszaru miejscowości. Słaby stopień rozwoju infrastruktury wiejskiej nie tylko obniża standard życia i gospodarowania, lecz także decyduje o słabej atrakcyjności oferty kulturalnej dla mieszkańców wsi. Natomiast oferta turystyczna miejscowości jest nad wyraz bogata /poparta powyższym opracowaniem/, ale mało dostępna. Przeszkodą w jej dostępie jest brak miejsca informacyjno-edukacyjnego dla turystów, a takim miejscem bezsprzecznie byłaby świetlica z jej nową infrastrukturą. Planowane jest, aby turyści odwiedzający okolice mogli korzystać ze świetlicy nie tylko jako miejsca odpoczynku i relaksu, ale i miejsca, w którym mogą się odświeżyć, skorzystać z pomieszczeń kuchennych w celu przygotowania posiłków i gorących napoi. Takie możliwości świadczone nieodpłatnie pozwolą zatrzymać potencjalnego turystę w miejscowości na dłużej niż kilka godzin, a założyć można, że na cały dzień. Samorząd gminy wspólnie ze środowiskami lokalnymi podejmuje działania pozwalające na odpowiednie zaspokojenie potrzeb społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych mieszkańców wsi, a także potrzeb turystycznych dla przyjezdnych gości. Podjęcie działania inwestycyjnego służy mobilizacji lokalnej społeczności i pobudzenia aktywności do podejmowania wspólnych przedsięwzięć na rzecz poprawy warunków i jakości życia w swojej miejscowości.

Przedmiotem przedsięwzięcia są następujące elementy robót remontowcy:

1. Roboty rozbiórkowe
2. Roboty remontowe- piwnica
3. Element- roboty remontowe parter
4. Element roboty zewnętrzne- piwnica

5. Element-elewacja
6. Element-cokół
7. Element - opaska
8. Element-schody zewnętrzne
9. Element -dach

Realizacji zadania (zapewnienie odpowiednich warunków) pozwoli mieszkańcom wsi na funkcjonowanie i poszerzenie aktywnej działalności społeczności (zaspokojenie potrzeb turystycznych, społecznych, kulturalnych, rekreacyjnych) w ramach formalnych i nieformalnych grup (w budynku ma siedzibę Rada Sołecka, Koło Gospodyń Wiejskich, odbywają się zebrania wiejskie, imprezy integracyjne społeczności Łysej Góry). Projekt ma również za zadanie poprawę wizerunku miejscowości oraz poprawę estetyki i uporządkowanie przestrzeni publicznej.

Po zakończeniu zadania rola świetlicy jako miejsca wypoczynku /w tym dla turystów/ i życia społeczno-kulturalnego wsi zostanie wykorzystana z lepszym skutkiem. Ponieważ w miejscowości Łysa Góra jest wiele ciekawych atrakcji turystycznych, a sami mieszkańcy są aktywnymi społecznikami, trzeba zadbać jedynie o odpowiednie warunki lokalowe i wyposażenie. Jeśli pomyślimy o świetlicy jako o przyjaznej przestrzeni dla aktywnych grup z naszej miejscowości, dla gości z zewnątrz-turystów, i spróbujemy tę przestrzeń jak najbardziej przystosować do różnych potrzeb tych grup to świetlica będzie uzasadniać swój byt. Realizacja projektu uwzględnia realizację zadań na rzecz szeroko pojętego rozwoju społeczeństwa wiejskiego. Wszelkie działania prowadzone w ramach funkcjonowania jednostki świetlicowej będą zapobiegały pogłębianiu bierności i bezradności społecznej wobec trudnych sytuacji życiowych, otworzą drogę do szerokiej konsolidacji społeczeństwa i jego rozwoju w aspekcie społecznym, turystycznym i kulturalnym. Koniecznym działaniem jest więc pozyskanie funduszy na wyremontowanie budynku i wyposażenie go w odpowiednią infrastrukturę pod kątem potrzeb różnych grup społeczności.

Harmonogram realizacji	Kwota końcowa i wskazanie źródła jej pozyskania
2013-14	135 000 zł-zadanie 80% dofinansowane przez Europejski Fundusz Rolny z PROW - Oś 4 Leader, działanie: Odnowa i rozwój wsi, pozostałe jako wkład własny Gminy Werbkowice.

Zadanie 2

Nazwa zadania

Utwardzenie dróg gminnych w miejscowości Łysa Góra.

Cel zadania:

Inwestycja ma na celu poprawę bezpieczeństwa komunikacyjnego oraz poprawę warunków przejazdu.

Harmonogram realizacji	Kwota końcowa i wskazanie źródła jej pozyskania.
2013-20 (corocznie)	5.000 zł-Środki własne sołectwa, środki własne gminy, podmioty prywatne.

Zadanie 3

Nazwa zadania:

Organizowanie imprez kulturalno-rekreacyjnych, pikników, festynów przy/w świetlicy wiejskiej w Łysej Górze.

Cel zadania:

Organizowanie imprez ma na celu kultywowanie tradycji i integrację społeczności lokalnej, a także umożliwić aktywne spędzenie wolnego czasu.

Harmonogram realizacji	Kwota końcowa i wskazanie źródła jej pozyskania.
2013-20 (corocznie)	Ok. 2.000 zł rocznie-Środki własne sołectwa, środki własne gminy, podmioty prywatne.

Zadanie 4

Nazwa zadania:

Budowa parkingu przy świetlicy.

Cel:

Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich poprzez realizację działań mających na celu kształtowanie obszaru przestrzeni publicznej.

Zadanie inwestycyjne wpłynie na podniesienie poziomu bezpieczeństwa, poprawie warunków życia mieszkańców wsi, poprawi podstawową niezbędną infrastrukturę miejscowości, uporządkuje przestrzeń publiczną. Brak parkingu naraża użytkowników dróg na niebezpieczeństwo kolizji i wypadków drogowych. Zbudowanie parkingu podniesie estetykę miejscowości.

Harmonogram realizacji	Kwota końcowa i wskazanie źródła jej pozyskania.
2017-19 /corocznie/	7.000 zł-Środki własne sołectwa, środki własne gminy, podmioty prywatne.

Zadanie 5

Nazwa zadania

Budowa placu zabaw

Cel zadania:

Rozwój infrastruktury rekreacyjnej we wsi Łysa Góra.

Zakres zadania

Zadanie polega na organizacji bezpiecznego i atrakcyjnego placu zabaw dla dzieci, jako miejsca wspólnych zabaw i gier, a także integracji społeczności lokalnej.

Harmonogram realizacji	Kwota końcowa i wskazanie źródła jej pozyskania.
2018-2020	15.000 zł-Środki własne sołectwa, podmioty prywatne.

Zadanie 6

Nazwa zadania

Budowa boiska sportowo-reakcyjnego

Cel zadania:

Rozwój infrastruktury rekreacyjnej we wsi Łysa Góra.

Zakres zadania

Zadanie polega na organizacji bezpiecznego i atrakcyjnego boiska jako miejsca wspólnych zabaw i gier, a także integracji społeczności lokalnej.

Harmonogram realizacji	Kwota końcowa i wskazanie źródła jej pozyskania.
2017-2020	12.000 zł-Środki własne sołectwa, podmioty prywatne.

6. Wdrożenie i monitorowanie planu

Wdrożenie Planu Odnowy Miejscowości rozpocznie się poprzez wprowadzenie go w życie uchwałą Rady Gminy Werbkowice. Wdrożenie Planu zaleca się Wójtowi Gminy Werbkowice, Radzie Sołeckiej miejscowości wsi Łysa Góra oraz Sołtysowi wsi wsi Łysa Góra. Monitorowanie każdego przedsięwzięcia-czyli dbanie o prawidłowy jego przebieg przez cały czas jego trwania polega na systematycznym zbieraniu, zestawianiu i ocenie informacji rzeczowych i finansowych w postaci ustalonych wskaźników, które opisują jego postępek i efekty. w monitorowaniu biorą udział wszystkie podmioty oraz komórki organizacyjne Urzędu Gminy w Werbkowicach oraz Rada Sołectwa wsi Łysa Góra, zaangażowane we wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości wsi Łysa Góra. Oceną wdrażania Planu zajmie się Rada Sołecka.

Lp.	Zadanie	Odpowiedzialni	Termin realizacji
1.	Przedłożenie projektu planu odnowy miejscowości wsi Łysa Góra przedstawicielom Zebrania Wiejskiego	Rada Sołecka	marzec 2013
2.	Uchwalenie planu odnowy miejscowości wsi Łysa Góra przez Zebranie Wiejskie	Zebranie Wiejskie	marzec 2013
3.	Opracowanie dokumentacji technicznych ze szczególnym uwzględnieniem projektów i zadań mogących uzyskać wsparcie z funduszy strukturalnych	Wójt	Odpowiednio przed planowanym naborem wniosków / 2013-2020/
4.	Realizacja zadań określonych poszczególnymi projektami zgodnie z harmonogramem przyjętym w planie odnowy miejscowości wsi Łysa Góra	Wójt, Rada Sołecka	2020

Ze względu na zmieniającą się sytuację społeczno-gospodarczą na skutek zdarzeń wcześniej nie przewidywalnych lub z innych ważnych powodów Plan Odnowy Miejscowości wsi Łysa Góra może zostać skorygowany w każdym z jego rozdziałów, o ile wniosek z uzasadnieniem złoży każdy z członków Rady Sołeckiej na ręce Przewodniczącego Rady Sołeckiej. Wniosek taki Przewodniczący Rady Sołeckiej poddaje procedurze uchwalania dokonywanego przez Zebranie Wiejskie i zatwierdzania przez Radę Gminy w formie uchwały.